МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
_____ Олена ГАВРИШ
„29” _____08_____2025 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційні технології

для студентів

Освітньо-професійна програма	Шифр	Спеціальність
Агрономія	201	Агрономія
Агрономія	Н1	Агрономія

Освітньо-професійний ступінь - фаховий молодший бакалавр
Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС – 3

Розробник - ЛАВРУСЬ Оксана, викладач

Програму розглянуто і схвалено цикловою комісією природничо-наукової підготовки
Протокол № 1 від 29.08.2025 р.

Голова циклової комісії Оксана ЛАВРУСЬ

Опис навчальної дисципліни		
№	**Назва**	
1	Освітньо-професійна програма	Агрономія
2	Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство H Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	201 Агрономія H1 Агрономія
5	Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
6	Семестри	III (БСО), I (ПЗСО)
7	Загальна кількість годин (кредитів ЄКТС)	90
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції практичні	60 12 48
9	Форма семестрового контролю	залік
10	Мова викладання	українська
11	Самостійна робота студента	30

Опис навчальної дисципліни		
№	**Назва**	
1	Освітньо-професійна програма	Агрономія
2	Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство H Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
3	Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
4	Шифр і назва спеціальності	201 Агрономія H1 Агрономія
5	Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
6	Семестри	I (БСО), I (ПЗСО)
7	Загальна кількість годин (кредитів ЄКТС)	90
8	Аудиторні заняття в тому числі: лекції практичні	60 12 48
9	Форма семестрового контролю	залік
10	Мова викладання	українська
11	Самостійна робота студента	30

Мета і завдання навчальної дисципліни (знати,вміти)

Мета викладання дисципліни	- формування у майбутніх фахівців з агрономії системних уявлень про глобальні тенденції розвитку землеробства, формування у здобувачів вищої освіти компетентностей створення просторової бази даних та тематичних карт, ознайомлення із функціональними можливостями сучасних технологій в умовах виробництва; - редагування, зберігання, аналізу просторових даних із метою проведення моніторингу та прогнозування стану земельних ресурсів, забезпечення технологій точного землеробства.
Завдання вивчення дисципліни	- вивчення даної дисципліни оперує інформацією, яку можна одержати шляхом впровадження сучасних технологій точного землеробства за вирощування продукції рослинництва; - визначення тенденцій розвитку інформаційних технологій світового землеробства; - вміння використовувати отримані знання в практичній, науковій та викладацькій діяльності.

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях ЗК7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1. Здатність розв'язувати основні типи задач професійної діяльності.
Програмні результати навчання	РН4. Опанувати нові методи і технології, впроваджувати інноваційні принципи і методи для підвищення ефективності виробничої діяльності в агрономії.

Пререквізити Інформатика
Постреквізити Механізація рослинництва. Технологія виробництва продукції рослинництва

Тематичний план

№ з/п	Назви змістових модулів, тем	Всього годин	Аудиторні		Самостійна робота
			Лекції	ЛПР	
	І сем				
	Модуль 1. Інформаційні технології в аграрному секторі				
1	Тема 1: Предмет і завдання дисципліни. ІТ для автоматизації завдань точного землеробства.	12	2	4	6
2	Тема 2: Гіс – технології в сільському господарстві.	34	2	26	6
	Модуль 2. Географічні ІС. Технології змінних норм внесення технологічних матеріалів				
3	Тема 3: Технології змінних норм внесення технологічних матеріалів.	8	2	4	2
4	Тема 4: Космічні інновації як найвищий рівень аграрних технологій.	10	2	4	4
	Модуль 3. Інформаційна безпека				
5	Тема 5: Загрози безпеці інформації в автоматизованих системах	12	2	4	6
6	Тема 6: Політика безпеки при доступі до мережі загального користування.	14	2	6	6
	Всього:	90	12	48	30

2. ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ ПРЕДМЕТА

№ заняття	Назва розділу, модуля, теми програми. Тема заняття та короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально-методична література, унаочнення, методичні рекомендації, інструкційні матеріали	Самостійна робота студентів	Форми контролю
		Всього	з них					
			ауд	сам				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I семестр								
Модуль 1. Інформаційні технології в аграрному секторі								
1	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни. ІТ для автоматизації завдань точного землеробства. 1. Поняття про інформаційні технології .2. Класифікація інформаційних технологій 3. Системи та засоби штучного інтелекту 4. Розвиток і впровадження інформаційних технологій у сільському господарстві	2	2	-	Лекція 1 Інформаційно-повідомлювальна	Опрацювати матеріал підручника [1] с.7-13, 14-15		Поточний контроль
		2	-	2			Тема 1.1 ІТ для автоматизації завдань точного землеробства.	Модульний контроль
2	Практична робота 1 Знайомство з on-line ресурсами по точному землеробству в мережі Internet.	2	2	-	Практичне заняття 1 Демонстраційні	ПК, проектор, презентації		Захист ПР
3	Практична робота 2 Базові елементи СТЗ. Що таке GPS?	2	2	-	Практичне заняття 2, бесіда	ПК, інструкційні картки-завдання		Захист ПР
		2	-	2			Тема 1.2 Географічні ІС (гіс)	Модульний контроль

4	Тема 2. Гіс – технології в сільському господарстві. 1. Стан використання ГІС в сільському господарстві 2. ГІС для управління 3. Використання ГІС для ефективної роботи в агросфері 4. Основні етапи здійснення систем точного землеробства	2	2	-	Лекція 2 Інформаційно-повідомлювальна	Опрацювати матеріал підручника [1] с.7-13, 14-15		Поточний контроль
		2	-	2			Тема 2.1 Гіс – технології в сільському господарстві	Поточний контроль
5	Практична робота 3 Базові елементи СТЗ. Космічний сегмент.	2	2	-	Практичне заняття 3 Демонстраційні, роз'яснення	ПК, інструкційні картки-завдання		Захист ПР
6	Практична робота 4 Поняття системи глобального позиціонування (GPS).	2	2	-	Практичне заняття 4 бесіда	ПК, інструкційні картки-завдання		Захист ПР
7	Практична робота 5 Методи визначення положення в просторі з використанням GPS.	2	2	-	Практичне заняття 5, роз'яснення	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
8	Практична робота 6 Точність GPS і впливаючі на неї фактори.	2	2	-	Практичне заняття 6 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
		2	-	2			Тема 2.1 Прикладні програми та сфери їх застосування.	Модульний контроль
		2	-	2			Тема 2.2 Загальна характеристка ІТ. Класифікація	Модульний контроль

							ІТ за видами обробленої інформації.	
9	Практична робота 7 Супутникові навігаційні системи.	2	2	-	Практичне заняття 7 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
10	Практична робота 8 Система GLONASS Galileo.	2	2	-	Практичне заняття 8 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
		2	-	2			Тема 2.3 Мережні ІТ. Технологія використання інформаційних ресурсів глобальної комп'ютерної мережі	Модульний контроль
11	Практична робота 9 Навігація і система керування транспортними засобами	2	2	-	Практичне заняття 9 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
12	Практична робота 10 Моніторинг агрохімічного стану грунтів.	2	2	-	Практичне заняття 10	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
13	Практична робота 11 Значення властивостей грунту для вирощування сільськогосподарських культур.	2	2	-	Практичне заняття 11 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
14	Практична робота 12 Методи відбору грунтових проб. Побудова картограм поля.	2	2	-	Практичне заняття 12 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
15	Практична робота 13 Варіанти використання технологій варіабельного внесення технологічних матеріалів.	2	2	-	Практичне заняття 13 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
16	Практична робота 14 Варіанти використання технологій варіабельного внесення технологічних матеріалів.	2	2	-	Практичне заняття 14 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР

17	Практична робота 15 Порівняння технологій варіабельного внесення, що використовують ГІС карти з системи, що використовують сенсори.	2	2	-	Практичне заняття 15 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
Модуль 2. Географічні ІС. Технології змінних норм внесення технологічних матеріалів								
18	Тема 3. Технології змінних норм внесення технологічних матеріалів. 1. Збір та реєстрація польових місцевизначених параметрів 2. Побудова і аналіз картограм місцевизначених параметрів поля 3. Технологія змінних норм внесення матеріалів в рослинництві 4. Реалізація технологій змінних норм внесення технологічних матеріалів	2	2	-	Лекція 3 Інформаційно-повідомлювальна	Опрацювати матеріал підручника [1] с.7-13, 14-15		Поточний контроль
		2	-	2			Тема 3.1 ГІС: обладнання і програмне забезпечення. Комп'ютерні системи підтримки прийняття рішень у землеробстві	Модульний контроль
19	Практична робота 16 Основні компоненти системи моніторингу врожайності. Сенсори потоку зерна. Сенсори вологості зерна.	2	2	-	Практичне заняття 14 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
20	Практична робота 17 Сенсори швидкості відносно землі. Сенсори положення жатки. Збір даних про врожайність культур. Складання карт врожайності.	2	2	-	Практичне заняття 15 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
21	Тема 4. Космічні інновації як найвищий рівень аграрних технологій. 1. Аерофотозйомки і дистанційне зондування Землі	2	2		Лекція 4 Роз'яснення, повідомлення	Опрацювати конспект		Модульний контроль

	2. Базовий набір чинників для використання ДЗЗ у землеробстві 1 3. GPS Tool - інструмент підтримки GPS-приймачів 4. Україна в освоєнні космічних просторів.							
		2	-	2			Тема 4.1 Економічна ефективність точних агротехнологій у землеробстві	Модульний контроль
22	Практична робота 18 Ознайомлення з інтерфейсом геосистеми Digitals/Deltafor Windows Version 5.0. Створення шаблонів карт	2	2	-	Практичне заняття 16, роз'яснення	ПК, інструкційні картки		Захист ПР
		2	-	2		ПК, інструкційні картки	Тема 4.2 Шляхи впровадження системи ТЗ в господарствах України	Модульний контроль
23	Практична робота 19 Економічна ефективність точних агротехнологій у рослинництві	2	2	-	Практичне заняття 19 Виконання вправ	ПК, інструкційні картки-завдання		Захист ПР
Модуль 3. Інформаційна безпека								
24	Тема 5. Загроза безпеці інформації в автоматизованих системах. 1. Комп'ютерні віруси та шкідливе програмне забезпечення (Malware). 2. Інтернет – шахрайство. 3. Спам-розсилки. 4. Несанкціонований доступ до інформаційних ресурсів та інформаційно-телекомунікаційних систем.	2	2	-	Лекція 5 Показ на практичних заняттях	Опрацювати конспект, знайти означення та пояснити термін "двоетапна аутентифікація»		Усне опитування
		2	-	2			Тема 5.1 Закони України: «Про інформацію»	Модульний контроль

		2	-	2			Тема 5.2 Спам-розсилки.	Модульний контроль
25	Практична робота 20 Правові основи забезпечення безпеки інформаційних технологій. Налаштування прав користувачів щодо доступу до інформаційних ресурсів.	2	2	-	Практичне заняття 20, пояснення	Повторити основні поняття Скласти таблицю чинники виникнення Інтернет - шахрайства		Захист ПР
		2	-	2			Тема 5.3 Несанкціонований доступ до інформаційних ресурсів.	Модульний контроль
26	Практична робота 21 Ідентифікація та аутентифікація користувачів.	2	2	-	Практичне заняття 21 Виконання вправ	Створити список комп'ютерних вірусів		Захист ПР
27	Тема 6. Політика безпеки при доступі до мережі загального користування. 1. Системи аналізу вмісту поштового і веб-трафіку (електронна пошта і HTTP). Політики безпеки, сценарії і варіанти застосування і реагування. 2. Віртуальні приватні (VPN). Загрози, пов'язані з використанням VPN.	2	2	-	Лекція 6 Роз'яснення Бесіда	Опр. [1] с.44-60 Повторити основні поняття Скласти таблицю чинники виникнення Інтернет-шахрайства		Усне опитування
		2	-	2			Тема 61 Політика безпеки, сценарії і варіанти застосування і реагування.	Модульний контроль

		2	-	2			Тема 6.2 Політика безпеки при доступі до мережі загального користування	Модульний контроль
28	Практична робота 22 Призначення, можливості, і основні захисні механізми між мережевих екранів (брандмауерів). Переваги та недоліки брандмауерів.	2	2	-	Практичне заняття 22 Виконання вправ	Написати порівняльну таблицю переваг та недоліків брандмауерів		Захист ПР
29	Практична робота 23 Налаштування засобів системного між мережевого екрану (брандмауера)	2	2	-	Практичне заняття 23 Пояснювально-демонстративний	Скласти перелік антивірусних програм у зошиті		Захист ПР
		2	-	2			Тема 6.3 Антивірусні засоби захисту.	Модульний контроль
30	Практична робота 24 Антивірусний захист, як засіб нейтралізації загроз. Контрольна робота	2	2	-	Практичне заняття 24 Повторення та узагальнення вивченого матеріалу	ПК, Інтернет - ресурси ПК, Moodle		Захист ПР Мод. контроль

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рівень	Критерії
5 (відмінно)	високий	студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;
4 (добре)	достатній	студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;
3 (задовільно)	середній	студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;
2 (незадовільно)	початковий	студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
не атестовано	-	не виконана робота

Рекомендована література

Основна

[1] Аніскевич Л.В., Войтюк Д.Г., Захарін Ф.М., Адамчук Н.., Пономаренко С.О. Основи застосування високоточних технологій рослинництва: монографія. К: НУБіП України, 2020. 405 с.

[2] Аніскевич Л.В., Войтюк Д.Г., Броварець О.О. Методичні вказівки до виконання практичних робіт із дисципліни "Система точного землеробства" для студентів сільськогосподарських вузів. К.: Центр інформаційних технологій. 2011.42 с.

[3] Аніскевич Л.В., Гаврилюк Г.Р. До впровадження системи точного землеробства. Збірних наукових праць Національного аграрного університету «Механізація сільськогосподарського виробництва», К.: НАУ, 2000. т. IX. С. 128-130.

[4] Аніскевич Л.В., Войтюк Д.Г., Захарін Ф. М., Броварець О.О. Польова інформаційна машина системи підтримки виробництва продукції рослинництва. Рекомендації до застосування в галузі сільськогосподарського машинобудування. К.:МінАПК, 2010. 77 с.

Додаткова

[1] Паламарчук В. Д., Поліщук І. С., Венедіктов О. М. Системи сучасних інтенсивних технологій у рослинництві. Вінниця, 2011. 432 с.

[2] Щекович О.С. Формування пріоритетів та розвиток аграрної політики України. Київ: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2009. 278 с.

Інформаційне забезпечення

1. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека. URL: http://dnsgb.com.ua/periodyka/sys-naan/ahrarnyy-visnyk-prychornomorya.html
2. Одеська національна наукова бібліотека. URL: http://odnb.odessa.ua
3. Вісник Уманського університету садівництва. URL: https://visnyk-unaus.udau.edu.ua/ua/rubrikizhurnalu/agronomya/gerbologya.html
4. Вісник аграрної науки Причорномор'я URL: https://visnyk.mnau.edu.ua
5. Агроекологічний журна. URL: http://journalagroeco.org.ua/
6. Агроном. URL: https://www.agronom.com.ua/
7. Біоенергетика. URL: http:// be.bio.gov.ua/
8. Генетичні ресурси рослин. URL: http://genres.com.ua/ua/
9. Збалансоване природокористування. URL: http:// journals.uran.ua/bnusing
10. Землеробство та рослинництво. URL: http://journal-agriplant.com
11. Новітні агротехнології. URL: http://plant.gov.ua/